

EIS-dag 28 februari 2009

De jaarlijkse EIS-dag wordt deze winter gehouden op 28 februari 2009 en zal plaatsvinden in Naturalis te Leiden. 's Ochtends worden tijdens de bijeenkomst van de werkgroepcoördinatoren en het EIS-bestuur het beleid en de lopende projecten besproken. Deze bijeenkomst staat in open voor alle geïnteresseerden.

10.30	Zaal open & koffie
11.00	Coördinatorenoverleg
12.00	Lunchpauze – Men kan tegen betaling gebruik maken van het zelfbedieningsrestaurant, maar het nuttigen van meegebrachte etenswaren is toegestaan.
13.00	Projectenoverzicht – <i>Roy Kleukers</i>
13.20	Bodemleven na de atlas – <i>Matty Berg</i>
13.40	Mystery Insect Competition
14.10	Maas in Beeld: ongewervelden en rivierdalontwikkeling – <i>Bart Peters</i>
14.30	Koffie- en theepauze
15.00	Nader te bepalen
15.20	Nader te bepalen
15.40	De biodiversiteit van Naturalis – <i>Menno Reemer & John Smit</i>
15.50	Uitslag Mystery Insect Competition
16.00	Borrel

Museum Naturalis ligt achter het centraal station van Leiden, vlak bij het Leids Universitair Medisch Centrum. Een routebeschrijving vindt u op www.naturalis.nl (onder 'Bezoek').

Werkgroepen

Spinnen (Araneae)

In december 2008 zal de volgende aflevering (nr 25) van SPINED verschijnen. In 2008 dus weer twee afleveringen. Tibor Brunt en Boudewijn Heuts hebben een interessante bijdrage over interspecifieke araneofagie bij spinnen waarbij kleine exemplaren regelmatig grotere blijken te eten. Verder enkele faunistische bijdragen (Kevin Lambeets, Steven IJland, Jinze Noordijk) met twee nieuwe soorten voor de Nederlandse fauna. Naar aanleiding van recente waarnemingen wordt een mogelijke areaaluitbreiding van *Segestria florentina* (Rossi) behandeld. *Opilioni* nieuws van de Hooiwagenwerkgroep is opgenomen. Wie de nieuwsbrief wenst te ontvangen kan zich aanmelden bij mij. Eind 2008 zal de volgende aflevering verschijnen.

Op de website van EIS-Nederland wordt de Spinnencatalogus en de verspreiding van de soorten over de provincies zoveel mogelijk bijgehouden: www.naturalis.nl/spinnen, voor meer informatie. Handig voor wie snel wil weten wat er uit ons land bekend is. De laatste versie van 2008 is daar te vinden, samen met een overzicht van de verspreiding over de provincies en de soortenlijst van Nederland met de codes voor invoering van gegevens bij EIS (Van Helsdingen & Roelofs-Ditters 2008).

Het is plezierig te kunnen melden dat er op Naturalis weer een onderzoeker is aangesteld die zich bezighoudt met spinnen. Jeremy Miller, afkomstig uit de USA en laatstelijk werkzaam bij de Californian Academy of Sciences, trad per 1 augustus 2008 in dienst. Hij is hard bezig Nederlands te leren.

Peter van Helsdingen

Hooiwagens (Opiliones)

De werkgroep kan terugkijken op een interessant jaar. Maar het is nog niet gebeurd, want veel hooiwagens zijn pas laat in het jaar volwassen en tot ver in december kunnen nog mooie waarnemingen worden gedaan.

Het meest spectaculair was de radio-uitzending van Vara's Vroege Vogels over de nieuwe 'reuzenhooiwagen' *Leiobunum* sp. die Nederland (en Europa) aan het veroveren is en de nasleep van het persbericht dat VV vervolgens rondstuurde. Het kan vrijwel niemand ontgaan zijn. Met uitzondering van NRC en Volkskrant hebben alle landelijke en regionale dagbladen over deze onbekende nieuwkomer bericht. De maandag en dinsdag na de radio-uitzending waren een aaneenschakeling van telefonische radio-interviews, bellende en mailende journalisten en twee tv-reportages in het veld (tv Gelderland en Nijmegen 1 tv). Een week later gevolgd door een Duitse tv-reportage van de ARD Hessischer Rundfunk. Journalist Wolfgang Zündel stelde een kleine, aardige documentaire samen voor het populairwetenschappelijke tv-programma 'Alles Wissen'. De uitzending was op 4 september.

Gemiddeld vond ik de berichtgeving van goede kwaliteit. Maar het is ook boeiend om eens van nabij mee te maken hoe sommigen op de loop kunnen gaan met de door jou aangedragen feiten. Een onschuldige hooiwagen met 9 cm lange poten (en dus een spanwijdte van 18 cm) groeit langzaam uit tot een reuzenspin met 18 cm lange poten. Hierbij opgeteld de onuitroeibare mythe dat hooiwagens extreem giftig zijn en een nachtmerrie is geboren! Het kan bijna niet anders of de oorsprong van deze soort moet buitenaards gezocht worden... De media-aandacht heeft ook enkele interessante nieuwe waarnemingen opgeleverd, waaronder een email van de

directeur van een houtgroothandel die deze hooiwagens al in 2000 op zijn bedrijf heeft gezien. Het zou heel goed kunnen dat deze hooiwagen via partijen hout in Europa is geïntroduceerd. Mogelijk leidt de gedetailleerde informatie die hij mij toegespeeld heeft bovendien naar het land waar deze soort oorspronkelijk vandaan komt! Het is spannend dit verder uit te zoeken. Ter plaatse verzameld materiaal bleek inderdaad ‘onze’ soort te zijn. Het wordt nu toch steeds waarschijnlijker dat het een nieuwe soort voor de wetenschap betreft.

Eigen veldwerk en enkele excursies met werkgroep lid Jinze Noordijk hebben aardig wat nieuwe gegevens opgeleverd. De stippenkaarten van enkele soorten beginnen al tot vrij acceptabele areaalkaarten uit te groeien. Daarnaast komen via waarneming.nl steeds meer betrouwbare records binnen die een zeer welkome aanvulling op het landelijke bestand vormen. Anderzijds zijn van enkele heel algemene soorten de kaarten nog veel te leeg. Een verspreidingsatlas is daarom voorlopig niet haalbaar.

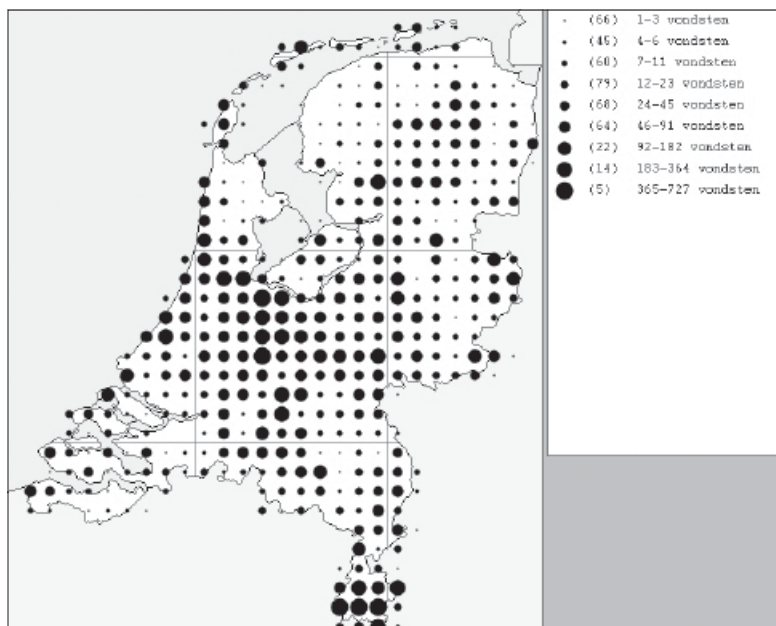
In 2009 wordt de nieuwe hooiwagentabel gepubliceerd als deel 3 in de serie entomologische tabellen. Het conceptmanuscript kan binnenkort aan de redactie worden voorgelegd. Dit jaar proberen we nog van zoveel mogelijk soorten goede (veld-) foto's te maken. Inmiddels is al een vrijwel compleet fotoarchief samengesteld. De combinatie van foto's en tekeningen zal een aantrekkelijke en toegankelijke tabel opleveren!

Wie op de hoogte wil blijven van de laatste hooiwagennieuwtjes en de voortgang binnen de werkgroep, kan de komende SPINED (nieuwsbrief van de spinnenwerkgroep onder redactie van Peter van Helsdingen) raadplegen. Daarin wordt het derde nummer van de nieuwsbrief *Opilioniëuw*s opgenomen.

Hay Wijnhoven

Bladkevers (Chrysomelidae)

De database van de kleine werkgroep Chrysomelidae bevat op dit moment 18.000 records. De laatste jaren zijn de meeste

records toegevoegd ten behoeve van het bladkeveronderdeel van de nieuwe catalogus van de Nederlandse kevers (Vorst in prep.).

De werkgroep Chrysomelidae publiceert sinds 1989 met onregelmatige intervallen, nieuwigheden over Nederlandse bladkevers in Entomologische Berichten met de serie ‘Aantekeningen over Chrysomelidae in Nederland’, waarvan de negende in druk is. In deze artikelen worden soorten behandeld waarvan nieuwe gegevens bekend zijn geworden. Sinds de oprichting van de werkgroep zijn er 13 soorten aan de Nederlands fauna toegevoegd en vijf soorten afgevallen.

Daarnaast richt Ron Beenen zich in het bijzonder op de Galerucinae van de gehele wereld.

In het najaar van 2008 is het supplement van het tijdschrift Rutilans over de Chrysomelinae van Frankrijk verschenen. Dit werk is goed te gebruiken voor de Nederlandse fauna, slechts één soort, de mosterdor *Colaphus sophiae*, ontbreekt. Naast een tabel voor de 127 soorten is er een beschrijving van biotoop en waardplant, verspreidingskaart van Europa, genitaal-afbeelding en een kleurenfoto per soort aanwezig. Zie ook de bespreking bij literatuur: Winkelman & Debreuil.

Jaap Winkelman

Boorvliegen (Tephritidae)

Er loopt op dit moment een tweetal projecten op het gebied van boorvliegen. Het eerste is dat er eindelijk een doorstart is gemaakt met de tabel voor de boorvliegen van Nederland, inclusief België, Groot-Brittannië en Luxemburg. Er worden iets meer dan 100 soorten in behandeld, waarmee het merendeel van de Noordwest Europese fauna gedetermineerd kan worden. Van vrijwel alle soorten wordt een kleurenafbeelding van de vleugel gegeven. Het is de bedoeling dat deze tabel in 2009 gepubliceerd gaat worden.

Het tweede project wijkt wat af van het normale werk bij EIS. Het maakt onderdeel uit van het programma Versterking Infrastructuur Plantgezondheid binnen het FES (Fonds Economische Structuurversterking). Binnen dit programma werkt een aantal organisaties samen, waaronder de

Plantenziektenkundige Dienst, Wageningen Universiteit en Research, Zoologisch Museum Amsterdam en Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis. EIS voert slechts een klein onderdeel uit m.b.t. boorvliegen. Het doel van dit deelproject is een overzicht te geven van de beschikbaarheid van DNA-profielen van schadelijke soorten en inzicht te krijgen in de efficiëntste methode dit aantal uit te breiden. Uiteindelijk is het de bedoeling dat er een database beschikbaar komt met de DNA-profielen van boorvliegen zodat bij een onderschepping van een geïnfecteerde partij fruit achterhaald kan worden wie de schadeverwekker is. Daarnaast wordt ook een begin gemaakt van een overzicht van het in Nederland aanwezige referentiemateriaal. Hiervoor wordt o.a. de collectie van Naturalis gedigitaliseerd.

John T. Smit